

ОПЕРАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ СТАТЕЙ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ

Надія Приходько

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна
e-mail: hale.grimm.25@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7576-8167>

Олександра Балацька

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

Ольга Ніколова

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

АНОТАЦІЯ

Робота присвячена дослідженню особливостей україномовного перекладу з англійської мови текстів статей науково-популярного підстилю. Особливу увагу приділено статтям екологічної тематики, яка є досить поширеною у сучасному світі. Актуальність роботи зумовлена потребою дослідження статей науково-популярного підстилю екологічної тематики як об'єкта перекладознавства та особливостей їхнього перекладу з англійської українською. Метою дослідження є аналіз перекладацьких операцій, що використовуються при перекладі текстів науково-популяр-

ного підстилю екологічної тематики. Для досягнення мети необхідно визначити поняття науково-популярної статті як об'єкта перекладознавства та дослідити перекладацькі операції. Незважаючи на популярність науково-популярних статей (особливо екологічної тематики) у сучасному суспільстві, ця тема ще недостатньо вивчена. Об'єктом дослідження є тексти науково-популярних статей, а предметом — операції, що застосовувались під час перекладу цих текстів. Матеріалом дослідження послужили тексти чотирьох статей, взятих з новинних сайтів BBC News UK та BBC News Україна. Переклад цих текстів здійснювався в рамках стратегії комунікативно рівноцінного перекладу, в межах якої були реалізовані тактики: передачі релевантної інформації, лінгвокультурної адаптації тексту, відтворення стилістичних характеристик тексту і стилістичної адаптації тексту та коректного оформлення інформації. При перекладі англійських текстів науково-популярного підстилю українською мовою найчастіше використовуються такі перекладацькі операції, як пошук міжмовних та перекладацьких відповідностей, генералізація, конкретизація та перестановка в реченні.

Ключові слова: науково-популярний підстиль, стаття, перекладацькі операції, екологічна тематика, переклад, науково-популярна стаття.

Вступ. Найголовніша мета науково-популярного підстилю полягає у тому, щоб зацікавити широке коло читачів інформацією наукового характеру, незалежно від рівня їхніх знань та фахової підготовки. Основним завданням та функцією науково-популярного підстилю перш за все є привертання уваги звичайного читача до проблем певної галузі науки на відміну від власне наукового та навчально-наукового підстилів, основною функцією яких є подання та обґрунтування істинності нової інформації наукового характеру, а також ознайомлення з певною наукою у доступній формі, відповідно.

Привернути увагу можна завдяки викладенню нового наукового матеріалу певної галузі наук у доступній та цікавій формі, яка була б зрозуміла для широкого кола читачів. Це досягається завдяки добору певних мовних засобів, які мають бути менш строгими та одноманітними, а також більш доступними для розуміння масовому читачу. Вся увага автора тексту науково-популярного підстилю спрямована на подання матеріалу дохідливо, тому виклад будується від простого до складного, від добре відомого до нового.

Одним із жанрів текстів науково-популярного підстилю є статті, адресовані широкому колу читачів, що публікуються у неспеціальних журналах, на новинних інтернет-ресурсах тощо. Головною задачею цих статей є висвітлення актуальних проблем людства. У наш час еко-

логічний стан докільля є актуальною тематикою, тому для дослідження були обрані статті цієї спрямованості.

При перекладі статей науково-популярного підстилю перед перекладачем постає проблема застосування певних перекладацьких операцій для відтворення англомовних явищ українською мовою, адже даний підстиль на відміну від власне наукового відрізняється наявністю певних стилістичних особливостей, притаманних публіцистичному, художньому і навіть розмовному стилям.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз перекладацьких операцій, що використовуються при передачі текстів англомовних статей науково-популярного стилю екологічної спрямованості українською мовою.

Поставлена мета передбачає необхідність вирішення таких **завдань**: визначити поняття науково-популярної статті як об'єкта перекладу; дослідити перекладацькі операції застосовані при відтворенні текстів науково-популярних статей екологічної тематики з англійської мови українською.

Матеріали та методи дослідження. Матеріал дослідження складають тексти чотирьох сучасних науково-популярних статей на екологічну тематику, які були обрані з сайту новин BBC News UK англійською мовою та їхні відповідники з сайту новин BBC News Україна українською мовою.

У процесі дослідження використовувалися такі методи: *критичний аналіз наукових джерел* з метою виявлення теоретико-методологічних засад визначення поняття науково-популярної статті; *описовий метод* з метою збору та систематизації інформації про сутність статті науково-популярного підстилю як об'єкта перекладознавства; *метод суцільної вибірки* з метою формування масиву фактичних прикладів з чотирьох обраних науково-популярних статей екологічної тематики.

Результати та дискусія. Переклад — один із давніх видів діяльності людини. Існують підстави вважати, що як тільки на нашій планеті виникли різномовні людські племена, з'явилася і потреба в людях, які могли б слугувати посередниками при контактах між представниками різних племен (Комісаров, 2002: 84). Основне завдання перекладу полягає у тому, щоб максимально точно та повно передати інформацію тексту-оригіналу у тексті-перекладі.

У процесі перекладу за допомогою певних перекладацьких трансформацій створюється новий текст, адже певні явища мовою оригіналу можуть бути незрозумілі при їхньому дослівному відтворенні мовою перекладу. Тому перед перекладачем постають проблеми знаходження еквівалента у мові перекладу, а також адекватності перекладу.

Існує багато визначень понять «адекватність» та «еквівалентність». На думку В. Н. Комісарова (Комиссаров, 1990), ці поняття тісно пов'язані між собою, але не є тотожними. Він вважає, що еквівалентність являє собою смислову подібність одиниць мови оригіналу та мови перекладу. На відміну від неї адекватний переклад має більш широке значення.

Під еквівалентністю перекладу розуміють відносну спільність перекладу й оригіналу і водночас відсутність їхньої тотожності. Варто особливо підкреслити, що еквівалентність оригіналу і перекладу — це насамперед спільність розуміння інформації, що міститься в тексті, включаючи й ту, що впливає не тільки на розум, але і на почуття. Еквівалентність перекладу залежить також від ситуації породження тексту оригіналу і його відтворення в мові перекладу (Яблочнікова В. О., 2019).

Адекватність перекладу полягає у відтворенні єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови. Адекватний переклад враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без неприпустимих перекручень (Яблочнікова В. О., 2019).

Як зазначає Н. К. Гарбовський, «категорії еквівалентності та адекватності, що розглядаються у межах нової комунікативної ситуації, неминуче припускають реакцію на переклад його одержувачів, тобто споживачів нового мовного твору» (Гарбовский, 2005 : 311). Отже, еквівалентність та адекватність перекладу є основними критеріями оцінки якості перекладу.

Як було зазначено вище, переклад — це новий текст. Адже, за думкою В. Н. Комісарова (Комиссаров, 2002), «абсолютна тотожність перекладу оригіналу недосяжна». Отже, текст-переклад ніколи не може бути повністю еквівалентним тексту-оригіналу за умови адекватності перекладу.

Науково-популярний текст є об'єктом дослідження багатьох наук. У наш час науково-популярні тексти широко поширені завдяки за-

собам масової інформації, Інтернету тощо. Велика кількість наукової інформації для широкого кола читачів перекладається з різних мов українською. Тому є важливим визначення науково-популярної статті як об'єкта перекладознавства.

Науково-популярний текст відрізняється від власне наукового тим, що він хоч і зберігає частково наукову термінологію, проте при цьому більше, ніж усі інші типи наукових текстів використовує емоційно-оціночні засоби. Він більш наочний, емоційний та доступніший, що й приваблює читача-нефахівця.

Тексти науково-популярного стилю характеризуються наявністю специфічних лінгвістичних і стилістичних засобів, котрі безпосередньо або опосередковано висловлюють позицію автора як представника певної культури стосовно проблеми, розглянутої у статті. Їх вживання пов'язане з необхідністю адекватно представити достовірну наукову інформацію в максимально доступній і цікавій формі, а також із бажанням автора переконати читача в правильності власної точки зору стосовно проблематики статті. Все це створює специфіку науково-популярної статті як особливого жанру науково-популярного підстилю. У таких текстах автор використовує й елементи художнього мовлення (епітети, порівняння, метафори), щоб зацікавити читача.

При перекладі текстів статей науково-популярного підстилю, взятих з цих сайтів, була використана стратегія комунікативно рівноцінного перекладу, адже саме таку стратегію доцільно використовувати під час перекладу текстів такого підстилю. У межах стратегії були реалізовані півні тактики. Такі як тактика передачі релевантної інформації, тактика лінгвокультурної адаптації тексту, тактика відтворення стилістичних характеристик тексту та стилістичної адаптації, а також тактика коректного оформлення інформації. При перекладі англійських текстів науково-популярного підстилю українською мовою використовуються певні перекладацькі операції.

За В. В. Сдобніковим «системність тактик перекладу полягає у тому, що у межах використання певної тактики здійснюються деякі дії, чи операції, які об'єднуються загальною спрямованістю для вирішення певного завдання, співвідносного з використовуваною тактикою (Сдобников В. В., 2015). На його думку, під терміном «перекладацька операція» розуміють «будь-яку дію перекладача, спрямовану на вибір засобів перекладу з метою створення тексту перекладу». Пе-

рекладацькі операції включають два види дій: прийоми перекладу (за наявності перекладацьких проблем) та використання відповідностей (якщо проблеми відсутні).

Однією з важливих проблем у сучасному перекладознавстві постає проблема класифікації перекладацьких трансформацій. Перекладацькі операції використовують у межах перекладацьких трансформацій трьох типів. За Комісаровим (1990) перекладацькі трансформації поділяються на три групи:

1. Лексичні трансформації.
2. Граматичні трансформації.
3. Комплексні лексико-граматичні трансформації.

До лексичних трансформацій належать: транскрибування, транслітерація, калькування та лексико-семантичні заміни, такі як конкретизація та генералізація.

До граматичних трансформацій відносяться такі перекладацькі операції:

- 1) перестановка — спосіб перекладу шляхом зміни порядку слів у реченні мови перекладу;
- 2) граматична заміна — спосіб перекладу шляхом перетворення граматичної одиниці в оригіналі на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням (один член речення у мові оригіналу перетворюється на інший член речення у мові перекладу);
- 3) функціональна заміна — спосіб перекладу шляхом перетворення функціональної одиниці в оригіналі на одиницю мови перекладу з іншим функціональним значенням (одна частина мови у мові оригіналу перетворюється на іншу частину мови у мові перекладу).

До комплексних лексико-граматичних трансформацій належать такі перекладацькі операції, як антонімічний переклад (заміна ствердної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі), описовий переклад (трансформація, коли лексична одиниця вихідної мови замінюється словосполученням, яке дає більш повне пояснення чи визначення цієї одиниці мови оригіналу мовою перекладу), компенсація (трансформація, елементи сенсу, які були втрачені під час перекладу одиниці вихідної мови, передаються у тексті перекладу якимось іншим засобом, але зовсім необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі), додавання, а також опущення комунікативно нерелевантної інформації.

Для аналізу перекладацьких операцій при перекладі науково-популярних статей екологічної тематики були обрані чотири статті з новинних інтернет-ресурсів:

- «Ditch 4K video and new tech to fight climate change» / «Дивись кіно у гіршій якості — допоможи врятувати планету»;
- «A new island of hope rising from the Indian Ocean» / «Острів надії. Як Мальдіви будують місто майбутнього в океані»;
- «Beer and crisps used to help tackle climate change» / «Як пиво і чіпси допоможуть боротися зі змінами клімату»;
- «Extinction: Conservation success set against 31 lost species» / «Зубри більше не на межі вимирання, але 31 вид зник назавжди — оновлений „червоний список”».

При перекладі назв цих статей використовувалися такі перекладацькі операції:

- 1) Використання міжмовних та перекладацьких відповідностей: *island* — *острів*, *hope* — *надія*, *beer* — *пиво*, *climat* — *клімат*, *crisps*.
- 2) Генералізація: *the Indian Ocean* — *океан*.
- 3) Антонімічний переклад: *Ditch 4K video* — *Дивись кіно*.
- 4) Компенсація: *to fight climate change* — *допоможи врятувати планету*.
- 5) Додавання: *Extinction: Conservation success set against 31 lost species*. — *Зубри більше не на межі вимирання, але 31 вид зник назавжди — оновлений червоний список*.
- 6) Опущення комунікативно нерелевантної інформації: *Ditch 4K video and new tech*. — *Дивись кіно у гіршій якості*.

Під час перекладу текстів обраних чотирьох науково-популярних статей екологічної тематики використовувалися всі три групи перекладацьких трансформацій (лексичні, граматичні та комплексні лексико-граматичні), а також наступні перекладацькі операції:

- 1) Використання міжмовних та перекладацьких відповідностей: *change* — *зміни*, *crisps* — *чіпси*, *steps* — *кроки*, *brewery* — *пивоварня*, *potato* — *картопля*, *fertiliser* — *добриво*, *fields* — *поля*, *emissions* — *викиди*, *devices* — *пристрої*, *гаджети*, *beer* — *пиво*,

climat — *клімат*, *environmentalists* — *екологи*, *report* — *звіт*, *use* — *використовувати*, *landscape* — *пейзаж*, *dual* — *подвійний*, *ingenious* — *геніальний*, *year* — *рік*, *crop* — *врожай*, *example* — *приклад*, *phone* — *телефон*, *screen* — *екран*, *transparent* — *прозорий*, *power* — *сила*, *digital* — *цифровий*, *countries* — *країни*, *natural disasters* — *стихійні лиха*.

2) Транслітерація при перекладі власних імен:

Peter Hammond — *Пітер Геммонд*.

3) Калькування:

the University of East Anglia — *Університет Східної Англії*.

4) Конкретизація:

Crisps firm Walkers has adopted a technique it says will slash CO₂ emissions from its manufacturing process by 70 %. — *Фірма з виготовлення чіпсів Walkers застосувала технологію, яка, за її словами, зменшить викиди CO₂ в процесі виробництва на 70 %*.

It has long been among the leaders in tackling carbon emissions... — *Компанія вже давно є одним з лідерів у боротьбі з викидами вуглецю...*

... it recently committed to eliminating all virgin plastic... — *... нещодавно вона взяла на себе зобов'язання вилучити увесь первинний пластик...*

Streaming a television show in standard definition can shave a little off your carbon emissions, scientists at the UK's Royal Society says. — *Перегляд серіалу у стандартній якості може допомогти вам зменшити вуглецевий слід. Про це йдеться у звіті вчених з Королівського товариства Британії*.

They estimate such small moves could save up to 5 % of the emissions from a streaming service — a reduction comparable to what's achieved by running YouTube's servers on renewable energy. — *За оцінками авторів, такі незначні кроки можуть заощадити до 5 % викидів стрімінгових сервісів — таке зменшення можна порівняти із використанням для роботи серверів YouTube відновлюваних джерел енергії*.

For the same reason, the report says buying a device second-hand — or sharing equipment — also reduce the share of so-called “embodied emissions”. — *З тієї ж причини у звіті зазначають, що придбання вживаного гаджета — або спільне використання обладнання — також зменшує частку викидів*.

... Dr Bruno Oberle, director general of the IUCN, said ... — ...доктор Бруно Оберле, генеральний директор МСОП, зазначив...

5) Генералізація:

Tech firms must also play a part, by providing transparent information about the energy consumption of their digital products and services, the report recommends. — Фірми також мають зробити свій внесок — надавати прозору інформацію про споживання енергії їхніми цифровими продуктами та послугами.

Europe's largest land mammal was almost wiped out by hunting and deforestation a century ago, but numbers have now risen to over 6,000 in wild herds across the continent. — Найбільшого наземного ссавця Європи майже знищили полюванням та вирубкою лісів століття тому, але тепер чисельність тварин у диких стадах по всьому континенту зростає до 6000.

The recovery is regarded as a “conservation success” story. — Відновлення виду вважається історією «успіху збереження».

The firm has installed an anaerobic digester, which feeds potato waste to bacteria to produce useful methane. — Фірма також встановила анаеробний біореактор, який за допомогою бактерій виробляє з картопляних відходів корисний метан.

And, on a small screen, the viewer might not even notice the difference.

А на маленькому екрані ви можете навіть не помітити різниці.

Another simple way to save energy is for people streaming music to turn off any accompanying video if they're just listening, not watching, the authors say..

Ще один простий спосіб заощадити енергію — вимикати будь-яке супровідне відео, якщо ви просто слухаєте музику, а не дивитесь кліп..

6) Перестановка:

The fertiliser was trialled on potato seed beds this year, and next year Walkers will install CSt equipment at its Leicester factory to prepare for its 2022 crop. — Цього року добриво випробували на грядках з картоплею, а наступного року компанія Walkers встановить обладнання CSt на своїй фабриці в Лестері для підготовки до врожаю 2022 року.

Walkers brand owner, PepsiCo, is looking to extend the CSt project by feeding oats and corn with the “circular” fertiliser. — Власник торгової марки Walkers, PepsiCo, прагне розширити проєкт CSt — підживлювати їхнім добривом не лише картоплю, а також овес та кукурудзу.

David Wilkinson from PepsiCo's said: “This innovation could provide learnings for the whole of the food system, enabling the agriculture sector to play

its part in combating climate change. This is just the beginning of an ambitious journey, we're incredibly excited to trial the fertiliser on a bigger scale and discover its full potential”. — “Це нововведення може стати прикладом для всієї продовольчої системи, що дозволить сільському господарству відігравати свою роль у боротьбі зі зміною клімату, — сказав представник компанії PepsiCo's Девід Вілкінсон. — Це лише початок амбіційної подорожі, ми дуже хочемо випробувати добриво у більших масштабах і розкрити весь його потенціал”.

Moving computing from home or business desktops and on to the cloud can also help, because the cloud allows more efficient patterns of server use — so they don't consume energy while idle. — Також може допомогти переміщення даних із домашнього або робочого комп'ютера у хмарне сховище, оскільки хмара дозволяє ефективніше використовувати сервери — щоб вони споживали енергію в режимі очікування.

7) Граматична заміна:

The frogs have been hit by a deadly fungal disease... — Жаб вразила смертельна грибкова хвороба...

Europe's largest land mammal was almost wiped out by hunting and deforestation a century ago... — Найбільшого наземного ссавця Європи майже знищили полюванням та вирубкою лісів століття тому...

8) Функціональна заміна:

...can shave a little off your carbon emissions... — ...може допомогти вам зменшити вуглецевий слід...

9) Компенсація:

Creating fertiliser normally produces high CO₂ emissions, but the technology adopted by Walkers makes fertiliser without generating CO₂. — Виготовлення добрив, як правило, призводить до великих викидів CO₂, але ця нова технологія дозволить робити добриво без генерування CO₂.

10) Додавання:

CSt says it produces CO₂-based fertiliser at roughly the same price as the conventional product. — Компанія CSt заявляє, що виробляє добриво на основі CO₂ приблизно за тією ж ціною, що і звичайну продукцію.

...next year Walkers will install... — наступного року компанія Walkers встановить.

11) Опущення:

4K video streaming — also known as Ultra HD — on a phone generates about eight times more in emissions than standard definition (SD), it says. — Спу-

мінг відео у HD-якості на телефоні генерує приблизно у вісім разів більше викидів, ніж зі стандартною роздільною здатністю (SD)..

The report also suggests owning and using devices for longer before trading them in, because the emissions created in making a new device are significant. — У звіті пропонує ірми також мають зробити свій внесок.

Також необхідно зазначити, що деякі власні імена не були перекладені:

1) *Crisps firm Walkers...* — Фірма з виготовлення чипсів *Walkers...*;

2) *But a recent survey from by the Break Free From Plastic Campaign ranked it...* — Але нещодавнє опитування *Break Free From Plastic Campaign* поставило;

3) *Ian Burfield of BirdLife International.* — Ян Берфілд з *BirdLife International*.

В процесі перекладу чотирьох обраних статей науково-популярного стилю екологічної тематики найчастіше використовувались пошук міжмовних та перекладацьких відповідностей, перестановка у реченні, генералізація та конкретизація; досить комунікативно нерелевантна інформація була опущена, використовувалась операція компенсації та додавання, а також граматична заміна. Функціональна заміна була використана значно рідше. Під час перекладу власних імен найчастіше використовувались транслітерація та операція калькування, хоча деякі власні назви не були перекладені з англійської на українську.

Висновки. Отже, під час перекладу статей науково-популярного підстилю екологічної тематики у перекладача виникає багато проблем, пов'язаних з передачею англомовних явищ українською мовою. Переклад — складний процес. Тому при перекладі використовуються певні перекладацькі трансформації та перекладацькі операції, за допомогою яких створюється новий текст, який є адекватним та еквівалентним перекладом.

У наш час науково-популярні статті екологічної спрямованості досить поширені і це надає підстави для виявлення перекладацьких операцій, що застосовуються при перекладі таких текстів. В процесі перекладу досліджуваних нами чотирьох статей була використана стратегія комунікативно рівноцінного перекладу, оскільки тексти були перекладені для широкого кола читачів. В рамках цієї стратегії були реалізовані тактики передачі релевантної інформації, лінгво-культур-

ної адаптації тексту, відтворення стилістичних характеристик тексту та його стилістичної адаптації та коректного оформлення інформації.

Найчастіше під час перекладу власних імен були використані такі операції, як транслітерація (*Peter Hammond — Пітер Геммонд*) та калькування (*the University of East Anglia — Університет Східної Англії*), але деякі власні назви залишились неперекладеними (*Walkers, Break Free From Plastic Campaign, BirdLife International*). В процесі перекладу перекладач найчастіше звертався до пошуку міжмовних та перекладацьких відповідностей (*beer — пиво, climat — клімат, environmentalists — екологи, report — звіт, use — використовувати, landscape — пейзаж dual — подвійний*), операцій генералізації та конкретизації та перестановки у реченні. Також були застосовані такі операції: опущення, додавання, компенсація, граматична та функціональна заміни.

Проблема застосування перекладацьких операції при перекладі науково-популярних статей екологічної тематики є цікавою для вивчення. Ця тема доволі мало досліджена, хоча такі тексти (у тому числі їхній переклад) є популярними у суспільстві завдяки ЗМІ та Інтернету. Тому ця робота є підставою для проведення нових досліджень цієї спрямованості.

ЛІТЕРАТУРА

- Гарбовский Н. К. Теория перевода. Москва : Изд-во МГУ, 2004. 544 с.
- Гнедько Т. Н. Функціонально-стилевої статус науково-популярного тексту. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. Філологічні науки. 2014. Книга 2. С. 47–52.
- Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: учебное пособие. М.: ЭТС, 2002. 424 с.
- Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) М.: Высшая школа, 1990. 253 с.
- Кулемина К. В. Основные виды переводческих трансформаций. *Вестник АГТУ*. 2017. Вып. 5. С. 143–146.
- Сдобников В. В. Перевод и коммуникативная ситуация: монография. Москва: ФЛИНТА, 2015. 464 с.
- Складчикова Н. В. Семантическое содержание метафоры и виды его компенсации при переводе. *Номинация и контекст* : сб. науч. тр. Москва, 1985. С. 21–29.
- Четверикова О. Р. Комунікативні та лінгвокультурологічні передумови дослідження науково-популярного тексту. *Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету*. Серія: Філологічні науки. 2016. С. 178–183. Вип. 35.
- Яблочникова В. О. Переводческая адекватность и эквивалентность. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 38, том 1. С. 177–179.

BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian>
BBC News UK. URL: <https://www.bbc.com/news/uk>

ОПЕРАЦИИ ПРИ ПЕРЕВОДЕ НАУЧНО-ПОПУЛЯРНЫХ СТАТЕЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ТЕМАТИКИ

Надежда Приходько

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности
035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина
e-mail: hale.grimm.25@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7576-8167>

Александра Балацкая

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности
035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина

Ольга Николова

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности
035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина

АННОТАЦИЯ

Работа посвящена исследованию особенностей украиноязычного перевода с английского языка текстов статей научно-популярного подстиля. Особое внимание уделено статьям экологической тематики, достаточно распространенной в современном мире. Актуальность работы обусловлена необходимостью исследования статей научно-популярного подстиля экологической тематики как объекта переводоведения и особенностей их перевода с английского на украинский. Целью исследования является анализ переводческих операций, используемых при переводе текстов научно-популярного подстиля экологической тематики. Для достижения цели необходимо определить понятие научно-популярной статьи как объекта переводоведения и исследовать переводческие операции. Несмотря на популярность научно-популярных статей (особенно экологической тематики) в современном обществе, эта тема в настоящее время недостаточно изучена. Объектом исследования являются тексты научно-популярных статей, а предметом — операции, которые применялись при переводе

этих текстов. Материалом исследования послужили тексты четырех статей, взятых с новостных сайтов BBC News UK и BBC News Украина. Перевод этих текстов осуществлялся с использованием стратегии коммуникативно равноценного перевода, в рамках которой были реализованы тактики: передача релевантной информации, лингвокультурная адаптация текста, воспроизведение стилистических характеристик текста и генерализация, конкретизация текста, а также корректное оформление информации. При переводе англоязычных текстов научно-популярного подстиля на украинский язык чаще всего используются такие переводческие операции как поиск межъязыковых и переводческих соответствий, генерализация и перестановка в предложении.

Ключевые слова: научно-популярный подстиль, статья, переводческие операции, экологическая тематика, перевод, научно-популярная статья.

OPERATIONS IN TRANSLATIONS OF POPULAR SCIENTIFIC ARTICLES OF ECOLOGICAL THEME

Nadiia Prikhodko

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky”
Odesa, Ukraine
e-mail: hale.grimm.25@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7576-8167>

Oleksandra Balatska

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky”
Odesa, Ukraine

Olha Nikolova

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky”
Odesa, Ukraine

SUMMARY

The work is devoted to the study of the peculiarities of the Ukrainian-language translation of the texts of articles of the popular science substyle from the English language. Particular attention is paid to articles on environmental topics, which are quite common in the modern world. The relevance of the work is due to the need to study articles of the popular scientific sub-style of environmental

topics as an object of translation studies and the peculiarities of their translation from English into Ukrainian. The aim of the study is to analyze the translation operations used in the translation of texts of the popular scientific sub-style of the ecological theme. To achieve this aim, it is necessary to define the concept of popular science article as an object of translation studies and to investigate translation operations. Despite the popularity of popular science articles (especially environmental topics) in modern society, this topic is currently insufficiently studied. The object of the research is the texts of popular science articles, and the subject is the operations that were used in the translation of these texts. The research material was the texts of four articles taken from the news sites BBC News UK and BBC News Ukraine. The translation of these texts was carried out using the strategy of communicatively equivalent translation. Tactics were implemented in it: the transfer of relevant information, linguistic and cultural adaptation of the text, reproduction of the stylistic characteristics of the text and stylistic adaptation of the text and the correct design of information. During the translation of the English-language texts of the popular scientific sub-style into the Ukrainian language translation operations such as search for interlingual and translation correspondences, generalization, concretization and permutation in the sentence are most often used.

Key words: popular science subtitle, article, translation operations, environmental topics, translation, popular science article.

REFERENCE

- Garbovsky N. K. (2004). *Teoriya perevoda [Translation theory]*. Moscow: Publishing house MGU [In Russian]
- Hnedko T. N. (2014). Funktsionalno–stylevoi status nauchno–populiarnoho teksta [Functional and Style Status of Popular Science Text]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Filolohichni nauky — Scientific notes of NDU named M. Gogol. Philological sciences, Book 2*, 47–52 [In Russian]
- Komyssarov V. N. (2002). *Sovremennoe perevodovedeniye [Modern translation studies]*. Moscow: ETS [In Russian]
- Komyssarov V. N. (1990). *Teoriya perevoda (lingvisticheskiye aspekty) [Translation theory (linguistic aspects)]*. Moscow: Vysshaya shkola [In Russian]
- Kulemina K. V. (2017). Osnovnyye vidy perevodcheskikh transformatsiy [The main types of translation transformations]. *Vestnik AGTU — AGTU Bulletin, issue 5*, 143–146 [In Russian]
- Sdobnikov. V. V. (2015). *Perevod i kommunikativnaya situatsiya [Translation and communicative situation]*. Moscow: FLINTA [In Russian]
- Skladchikova N. V. (1985). Semanticheskoye sodержaniye metafory i vidy yego kompensatsii pri perevode [The semantic content of the metaphor and the types of its compensation in translation]. *Nominatsiya i kontekst: sb. nauch. tr., Moskva — Nomination and context: collection of scientific treatises, Moscow*, 21–29 [In Russian]
- Chetverikova O. R. (2016). Komunikativni ta linhvokul'turolohichni peredumovy doslidzhennya naukovy–populyarnoho tekstu [Communicative and linguocultural prerequisites for

the study of popular science text]. *Naukovyy visnyk Izmayil's'koho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Seriya «Filolohichni nauky» — Scientific Bulletin of Izmail State University for the Humanities. Philological Sciences Series, issue 35*, 178–183 [In Ukrainian]

Yablochnikova V. O. (2019). Perevodcheskaya adekvatnost' i ekvivalentnost' [Translation adequacy and equivalence]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya — Scientific Bulletin of the International Humanities University. Ser.: Philology, № 38 Vol 1.*, 177–179 [In Russian]

BBC News Ukraine. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian>.

BBC News UK. URL: <https://www.bbc.com/news/uk>.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2021